

12 Un esforç per millorar la salut de la llengua

Ramon Torrents

Toni Beltran

Ensenya'm la llengua

Amb il·lustracions de Josep M. Pous-Culí

Maçanet de la Selva: Gregal, 2018

426 pàgines · 20 euros

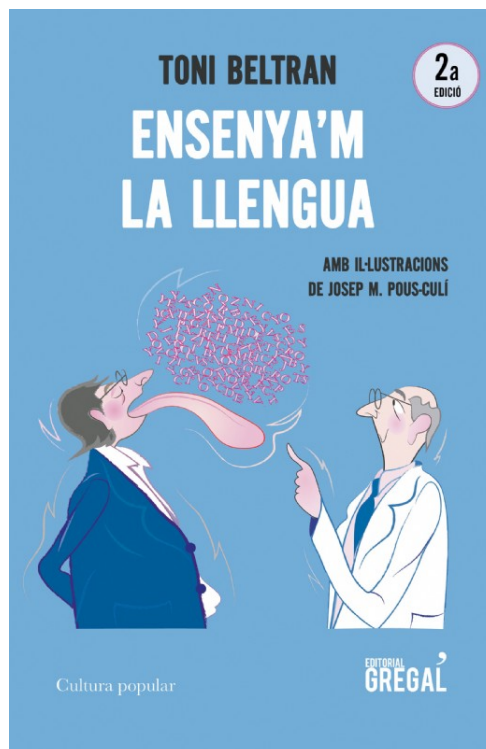
L'editorial Gregal acaba de publicar el volum *Ensenya'm la llengua*, del Dr. Toni Beltran, un llibre ple de l'argot familiar referit a la salut i a les malalties, mals, xacres, passes, nafres etc., que ens acompanyen al llarg de la vida, però també a les parts del cos on sofrim aquestes afeccions. Sobre aquestes parts de

l'organisme humà s'organitza l'obra: la pell; els sistemes muscular i esquelètic; el cor i la sang; l'aparell respiratori; la boca; l'aparell digestiu; els òrgans sexuals; el sentits; el cap i el cervell, i, finalment, l'estat de la salut, el pas del temps, les cures i els remeis, i les velles i noves paraules.

“Encara que aparentment ho pugui semblar, aquest no és un llibre sobre medicina, vol ser un compendi de llenguatge popular referit al món de la salut i les malalties”, confessa l'autor a la introducció.

Ensenya'm la llengua no és, doncs, una obra científica ni mèdica ni és tampoc un manual de consells o remeis casolans. L'objectiu de l'autor són especialment els mals de la llengua que parlem, que en una o dues generacions haurà perdut una bona part del seu lèxic, la fraseologia i les dites que ens havien servit en les converses –amb el metge, la família o les amistats– per referir-nos als trastorns de la salut.

Un examen ràpid de l'índex dels mots que apareixen al llarg de l'obra permet fàcilment de descobrir-ho. Els termes són mèdics i no mèdics, i en això es concentra l'originalitat i el valor d'aquesta obra. Naturalment hi apareixen mots com *torticoli*, *rampa*, *rogall*, *trempar*, *sacson*, *nyanyo*, *morenes*, *cap-rodo* i tants i tants altres, però també paraules que d'entrada no semblen tenir cap lligam directe amb la salut, les ciències mèdiques, les afeccions o l'argot dels re-

meis. Per exemple hi trobem *desvariejar, deixatar, xiulet, tibantor, palpentes, estavellar, estaquirot, flasca, tec, tongada...* Aquí han intervingut l'ull clínic, l'instint lingüístic i l'habilitat del Dr. Beltran, que, per l'experiència de més de trenta anys al costat dels pacients, no tan sols pot donar un cop de mà al metge que no ha tingut l'oportunitat de conèixer la llengua popular i que, malgrat dominar el repertori mèdic, fàcilment pot ensopegar amb les dites, la fraseologia o certes paraules que no li permetrien lligar l'entrellat de la conversa amb el pacient; també hi trobarà seguretat el pacient que, posseïdor del patrimoni oral, tindrà una base per no dubtar de la legitimitat del seu vocabulari. Naturalment *Ensenya'm la llengua* obre la porta al treball dels estudiosos de la llengua, que hi descobriran un terreny on treballar amb profit. Si bé l'inventari en el camp mèdic ja no permet gaire ampliació, creiem els de la fraseologia i la conversa admetrien encara una certa revisió i reorganització.

A qui va adreçada aquesta obra? Primer de tot, als metges, que hi reconeixen l'ajut d'un col·lega preocupat per la salut dels malalts, però també, i molt, per la de la llengua. En segon lloc, als pacients actuals o futurs, que som tots.

A propòsit d'aquest llibre, recordem la necessitat que els metges dominin –o almenys que coneguin– l'expressió oral dels malalts. Ara que a les illes Balears s'ha suscitat un debat absurd i interessat sobre la llengua dels metges, [en un article recent Isidor Marí](#) es refereix a un treball publicat el 2014 en una revista mèdica del Canadà sobre la importància de la bona comunicació en el món sanitari –[Improving medical communication: Skills for a complex \(and multilingual\) clinical world](#)–, que ja des del primer paràgraf afirma:

La comunicació insatisfactòria és la font més gran d'errors mèdics evitables durant l'assistència clínica de casos aguts, i l'aspecte més important en una assistència clínica de qualitat, però alhora el menys assolit. [...] Per això, ser un professional clínic expert significa ser un comunicador expert. La nostra 'destresa verbal' hauria de correspondre's amb la nostra destresa procedimental i els nostres coneixements pràctics.

Per *Ensenya'm la llengua*, cal agrair al Dr. Beltran l'esforç que fa per la salut de la llengua –i per la dels seus pacients, no cal dir-ho! L'empresa que s'ha proposat i en gran mesura aconseguit ha d'interessar sobretot a tota mena de metges, des dels de capçalera fins als que semblen tancats en les especialitats de la recerca i el laboratori. Serà un bon present si voleu agrair al vostre metge l'atenció amb què us atén i us tracta.